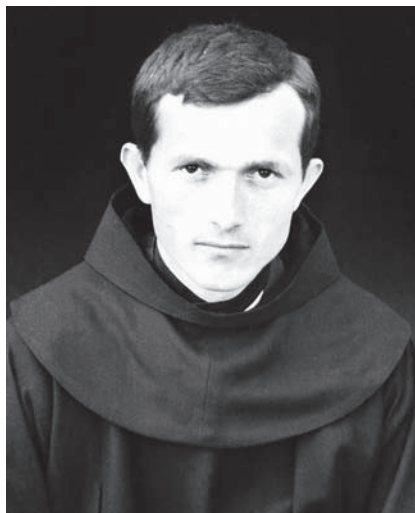

FRA MELHIOR PRLIĆ

(1912.-1945.)¹

Jerko – kasnije fra Melhior – Prlić rodio se u Sovićima, župa Gorica, 26. srpnja 1912. Kršten je 27. srpnja 1912., župa sv. Stjepana, Gorica. Roditelji: Ambro i Anica rođ. Vlašić.² O njegovu odlasku u samostan svoje sjećanje iznio je njegov susjed fra Ferdo Vlašić:

Njegov je djed uvjenčan u Vlašiće i jedan zid te stare kuće bio nam je zajednički, dakle on je bio Prlić, ali uvjenčan u Vlašiće. Taj Melhior je bio sklon majstorijanju i otac ga je poslao na zanat. Svršio je stolarski zanat, ali gdje ćeš raditi? Nema radionice nigdje. Otac mu je bio malo ćudljiv. Imao je puno djece i Melhior se nije snašao kod kuće te je smišljao da ode nekuda. Jedanput ga je bilo nestalo. Najedanput kažu da je otišao u fratre, kad nema škole! Međutim, u Mostaru ga je netko odveo provincijalu da bi on išao u laike. Provincijal je rekao da se primi u tercijare i poslije će biti redovnik. Završio je novicijat i došao ovamo na Široki Brijeg. Tu je bila radionica, koju je vodio neki Rošec, Austrijanac. Govorio je slabo hrvatski, ali je bio dobar majstor, stolar. I Melhior je s njim radio. Godine 1941. položio je svečane zavjete. To smo mi slavili, a meni su rekli da sam mu susjed i da trebam održati govor. Ja se mućio. Treba sastavit' govor i naučit' ga napamet. Ja sam govor naučio i održao ga. Vrlo smo ga cijenili zbog njegovog rada, pravičnosti i pobožnosti. Tamo su mu se u Sovićima rugali: kao, kud je u laike otišao takav majstor!?! On nije puno ni dolazio tamo. Ali kada bi došao, šutio bi najviše. Rekao bi samo da on ima svoj put kojim ide.³

1 Rad je izvorno objavljen u *Stopama pobijenih*, br. 19 (2017.), str. 27-36. Ovdje prerađen i dopunjen.

2 Župa Gorica: *Matica krštenih*, sv. III, str. 37, br. 63.

3 *Svjedočanstva o ubijenoj gimnaziji*, prir. J. Zovko i I. Šarac, Mostar, 2024., str. 195.

Redovništvo

U Franjevački red stupio je kao tercijar u Mostaru 3. kolovoza 1935.⁴ U novicijat je kao brat laik stupio na Humcu 11. srpnja 1937.⁵ Nakon godine dana provedene u novicijatu na Humcu položio je jednostavne zavjete 12. srpnja 1938. Potom ide na Široki Brijeg u stolariju.⁶ U stolariji ostaje do kraja svoga života. Radio je i na početku učio zanat od vrsnog stolara Rošeca, koje je već otprije radio u franjevačkoj stolariji na Širokom Brijegu. Fra Melhior je bio pismen, što ima zahvaliti pohađanju pučke škole u svojim rodnim Sovićima i nastojanju fratara u Mostaru i na Širokom Brijegu.

Da je na Širokom Brijegu radio u stolariji za samostan i za Provinciju potvrđuje nekoliko vlastoručno ispisanih papira narudžbi i potražnja brava, drveta, dnevnica za radnike i drugog potrebnog za stolariju,⁷ kao i Rasporedi osoblja.⁸

Provincijal fra Krešimir Pandžić Mostarskom vojnom okrugu službeno pod brojem 1112/40. 11. prosinca 1940. piše kako je "Prlić Jerko (fra Melhior) Ambrožin iz Sovića, rođen 1912. god. - srez Ljubuški, Vojni Okrug Mostar - pozvan ovih dana u rezervu u Hrvace - Sinj I. baterija." Da bi bio oslobođen te "rezerve", Provincijal se poziva na "naređenje u službenom Vojnom listu od 6. IX. 1940." prema kojem su "svi obveznici-monasi od dana prijema monaškog čina imaju prevesti u obveznike-bolničare bez obzira u kojem su rodu vojske odslužili svoj kadrovski rok (...). Obzirom na gornje moli se Naslov, da izvoli poziv u rezervu spomenutog Prlića Jerke (fra Melhiora) poništiti odnosno smatrati nevažecim, jer po svom zvanju i citiranom naređenju spada među bolničare, koji se u slučaju rata pozivaju."⁹

4 Arhiv Provincije: SP, sv. 135, ff. 80-81 (28. 1. 1942.). Provincija u tom trenutku ima deset braće laika, a za fra Melhiora pod brojem šest stoji: "Prlić Jerko (fra Melhior) rođen u Sovićima 1912. god. sin Ambrožin i Anice r. Vlašić - srez Ljubuški, vojni okrug Mostar - stupio je u franjevački red 3. 8. 1935. kao brat lajik." Raspored osoblja od 16. travnja 1936. na str. 15 spominje ga prvi put. Na Širokom je Brijegu pod brojem 46 brat tercijar: Fr. Melhior Prlić, faber lignarius (stolar). I sljedeće je godine po Rasporedu osoblja od 3. svibnja 1937. na Širokom Brijegu.

5 Arhiv Provincije: SP, sv. 129, f. 297a (3. 2. 1940.). Pod službenim brojem 190/40. provincijal odgovara i šalje Mostarskom vojnom okrugu, a u svezi oslobođanja novačenja i pozivanja u pričuvenu "monaha," potvrdu da su "primili monaški" čin fra Bono (Ivan) Andačić, fra Branko Palac (David) i fra Malhior (Jerko) Prlić za kojega stoji da je "primio monaški čin 11. VII. 1937." Raspored osoblja od 21. travnja 1938. njegovo ime donosi u popisu novaka na Humcu: "Fratres novitii laici, fr. Malhior Prlić."

6 Raspored osoblja od 17. travnja 1939. gdje stoji: "fr. Malhior Prlić, Lign."

7 Arhiv Provincije: SP, sv. 129, ff. 289-291. (18. 2. i 3. 3. 1940.); sv. 131, ff. 21-22 (17. 7. 1940.); sv. 131, ff. 326-327 (17. 9. 1940.); sv. 133, f. 83 (31. 1. 1941.). Ispisani su fra Melhiorovom rukom, a iz njih se vidi da je fra Melhior glavni u stolariji i da izravno komunicira s tajnikom Provincije.

8 Od 1940. do 1944. godine.

9 Arhiv Provincije: SP, sv. 131, f. 493 (11. 12. 1940.).

Svečane je zavjete fra Melhior položio na Širokom Brijegu 18. prosinca 1941. godine.¹⁰ Pismohrana Provincije čuva “Svjedočanstvo prije polaganja svećanih zavjeta”:

Ja niže potpisani brat fra Melhior, član Reda Manje Braće, predloživši molbu starješinama za polaganje svećanih zavjeta, nakon što sam pred Bogom pomno stvar pomislio, izjavljujem pod zakletvom i svjedočim:

- 1) da nisam natjeran nikakvim prisiljavanjem iz straha ili sile na polaganje svećanih zavjeta, već da to svojom voljom želim i posve slobodno hoću da ih prigrlim sa svim dužnostima što su s njima skopčane.
- 2) Ja priznajem da su mi dobro poznate sve dužnosti koje proističu iz ovoga zavjetovanja pa ih ja svojevrijedno prihvaćam i odlučujem da ću ih uz pomoć Božju marljivo obavljati kroz čitavi život svoj.
- 3) Ja svjedočim da sam očito shvatio ono što se naređuje zavjetom čistoće i zakonom neženstva pa odlučujem čvrsto s Božjom pomoću to izdržati do konca života.
- 4) Napokon iskreno obećajem, da ću se prema Reguli i prema ustanovama Reda i svetih zakona pokoravati u svemu najspremnije što mi starješine nalože prema stezi Crkve i našega Reda, drugima spreman davati primjer kreposti riječju i djelom, tako da nakon polaganja svetog zavjetovanja zaslužim od Boga primiti zasluženu plaću.

Tako svjedočim i zaklinjem se na sveto Evanđelje na kojemu držim svoju ruku.

Široki Brijeg, dne 18. prosinca 1941.

Potpis: fra Melhior Prlić

Svjedoci (potpisi): Fra Marijan Zubac
Fra Rajko Radišić.¹¹

Dan prije fra Melhior je pred svom subraćom u samostanu na Širokom Brijegu neposredno prije večere u blagovaonici, kako je to uvijek običaj u ovim prigodama, pročitao i potpisao sljedeću izjavu:

Odricanje prava na baštinu

Ja brat Melhior Prlić, dne 17. prosinca 1941. uoči moga svečanog zavjetovanja, pred Bogom i u prisutnosti redovničke zajednice, po 581 kanonu

10 Arhiv Provincije: SP, sv. 134, f. 512 (22. 12. 1941.): Provincijalat hercegovačkih franjevaca u Mostaru, broj 1107/41., Poštovanom rimokatoličkom župnom uredu Gorica. Dne 18. prosinca 1941. učinio je svećanu profesiju fra Melhior (Jerko) Prlić sin Ambrože Prlića i Anice Vlašić iz Sovića te župe, rođen 21. VII. 1912. godine. Gornje se saopćuje radi adnotacije u žup. matice.

11 Arhiv Provincije: SP, sv. 134, ff. 491-494. “Odricanje prava na baštinu” kao i “Svjedočanstvo prije polaganja svećanih zavjeta” dati su i na hrvatskom i na latinskom.

Crkvenoga Zakonika i prema općim propisima Reda po članu 89 odričem se čitavoga svoga vlasništva i svih posjeda koji mi pripadaju ili bi mi pripali.

U potvrdu toga ja se vlastitom rukom potpisujem.

Tako je. JA FRA MELKIOR PRLIĆ

Na Širokom Brijegu dne 17. prosinca 1941.¹²

Rad u stolariji

U Pismohrani Provincije nalazi se dopis Provincijalata, koji potpisuje tajnik Provincije, Ravnateljstvu hrvatskih državnih željeznica u Sarajevu, u kojem se za fra Melhiora Prlića i za fra Antu Perića traže "iskaznice za povlašćenu vožnju".¹³

Zadnji spis kojeg Pismohrana Provincije čuva, a odnosi se na fra Melhiora, jest onaj koji na njega osobno šalje provincijal o. fra Leo Petrović. A dopis Provincijalata hercegovačkih franjevaca od 27. prosinca 1943. pod službenim brojem 914/43. glasi:

Častnom bratu

Fra Melhioru Prliću, stolaru

Široki Brieg

Vama je povjeren veliki posao i čitav jedan imetak, kojega sačinjava material i alat u našoj stolarskoj radionici na Širokom Brijegu. To je jedno veliko povjerenje prema Vama, što Vam služi na čast. Preporučamo Vam da odsele kao i dosada nastojite sačuvati povjerenje, koje su Vam svi provincijali poklanjali. U to ni najmanje ne sumnjamo.

Treba priznati da Vas na sve strane razvlače raznim malim poslima, što Vas smeta u redovitom radu koji Vam je povjeren. Da Vama bude lakše, da se ne morate obazirati lievo i desno, odlučili smo, da ne primete ničije narudžbe izravno od naručitelja nego da sve primete preko p. o. fra Andrije Jelčića, samostanskog vikara, tako da nitko, pa ni sam provincijal, ne će ništa naručivati nego sve preko p. o. vikara. Tako ćete biti u svemu mirni i bez brige.

Ovoga se točno držite.

Bratski Vas pozdravljamo.

Provincijal.¹⁴

12 Isto. Vlastoručno se potpisuje fra Melkior, i svjedoci također: fra Rajko Radišić i fra Marijan Zubac.

13 Arhiv Provincije: SP, sv. 136, f. 64 (2. 6. 1942.).

14 Arhiv Provincije: SP, sv. 141, f. 461 (27. 12. 1943.).

Fra Melhior je bio vrlo odgovoran čovjek, radin, okretan. Fratри koji su preživjeli partizanski pokolj o njemu su uvijek govorili s osobitim poštovanjem. Tako će pismeno ostati zabilježeno što je o. fra Vojislav Mikulić o njemu rekao u Anketi koju je 1986. godine napravio o. fra Jozo Vasilj:

Fra Melhior Prlić (33). Bio je stolar. Sposoban i stručan u poslu; ozbiljan i primjeren u redovničkom životu. Za popravak brane na našoj hidrocentrali stručnjaci tražili rok od 3 mjeseca, a on je to izveo zajedno s nama za cigla 4 dana.¹⁵

Neki bivši đaci širokobriješke gimnazije na okruglim stolovima koje je organizirao fra Jozo Zovko, širokobriješki gvardijan, 1993. godine prisjetili su se i brata laika fra Melhiora:

Dr. fra Bazilije Pandžić: Sjećam ga se kao dobra radnika. Bio je pobožan. Imao je brata svećenika i uvijek smo govorili da je Melhior bolji. Smatrali smo ga za ideal fratara. Njegov je brat poslije istupio i otišao u svjetovne svećenike.

Fra Umberto Lončar: Shvatio je svoj život onako kako treba za to zvanje. Bio je potpuno savjestan. Čuvao je stvari. Volio je fratre. Kad je trebalo moliti, on je molio. Bio je pravi brat redovnik.

Fra Alojzije Sesar: Sjećam ga se da je radio s Rošcem i da je bio dobar majstor, stolar. Dva-tri dana prije nego će Brijeg pasti, dolazi on dolje u mlinicu i veli nama: "Gimnazija gori!"

Fra Marko Dragičević: Ovo sve što je do sada rečeno, ja potpisujem. Bio je čovjek radnik i znalčki je radio. Nije on samo radio u stolariji, pomagao je on i dolje u elektrani. Bio je svestran. Volio je samostan kao dušu svoju. Zaista nam je kazao da gimnazija gori i onda smo mi mlađi nosili vodu i gasili je. Još knjižnica nije bila zapaljena, nego su samo grede gorile. Mi smo vodu nosili, a on je gasio. Kad smo to izgasili, došao je dolje u podrum i kazao da je sve izgašeno i svima nam je bilo drago. Ponovno je otišao u mlinicu. Tamo je nađen i sutradan doveden ovamo. Nakon našega izlaska, ostao je u zbornici.

Fra Dobroslav Begić: Mi đaci tada smo znali tko je svećenik, a tko nije. Za njega smo mogli reći da je bio nešto između. Bio je nešto posebno. Sviđao mi se zbog svoga stava. Primjerice, vidim ga u crkvi kako moli i domalo ga vidim u radnom odjelu kako radi. Lik fratara, zbilja uzoran. (...)

Dr. Matko Jukić: Navraćali smo često u radionicu, da vidimo kako rade. Zanimalo bi me kada bih vidio kako prave vrata i prozore. Divio sam mu se, kako on to majstorski radi.

15 Valja vidjeti neke pojedinosti vezane za život i rad, djelovanje i osobna obilježja nastradalih članova Hercegovačke franjevačke provincije u prošlom ratu - *Prema sjećanju fra Vojislava Mikulića profesora Širokobriješke gimnazije*, str. 3. Razgovor je vodio fra Jozo Vasilj, a razgovor je prihvatio i odobrio fra Vojislav Mikulić, Na Širokom Brijegu, 11. veljače 1986.

Fra Hadrijan Sivrić: Bio je čovjek rada, reda i molitve. Svi su ga fratri poštovali. Bio je ozbiljan i savjestan. Išao sam često k njemu u stolariju. Ljeti bih s njim radio na našim kućama, jer sam volio taj posao. U njegovoj sobi bilo je sve na svome mjestu. Volio je samostan i čuvao ga. Čuo sam da je jedan dobar dio alata negdje sakrio. Izgleda da bi moglo biti tamo u kamenolomu iza igrališta.

Fra Vinko Dragičević: Sjećam ga se dobro, jer sam i ja išao tamo u radionicu, premda je bilo zabranjeno. Na zidu u radionici i u njegovoj sobi, bio je izvješten dnevni red. Ako bi ga netko smeo u tome redu, znao bi se naljutiti - moram sada ovo, a ne to! Ali brzo bi se povratio. Bio je izvanredni radnik. Molio je mnogo i o njemu smo govorili da nadomješta krunicom, zato što ne govori misu.

Ivan (Žan) Bubalo: Bio je smion. Nije se bojao ići ili silaziti gore uz Grabovinu, premda su topovi pucali na svakom koraku. I on je taj svoj zadatak vršio do kraja. Da je Široki Brijeg pao u 10 sati, to je on javio. To je bila veza pokojnog fra Melhiora. On je držao vezu između mlinice i samostana. Njegova sposobnost, njegova privrženost samostanu, crkvi i fratrima bila je izuzetna. Svatko ga je poznao i vidio da radi dan i noć.

Pero Bevanda: Ja ga poznajem kao izuzetno dobre i tihe naravi i veseljaka.

Grgo Kolobarić-Grga: Isto mogu kazati da je bio veliki majstor. Bio je vrlo discipliniran. A kao i svi ostali, bio je svet čovjek.¹⁶

Smrt, ekshumacija i identifikacija

Fra Melhior se nije nalazio u onoj skupini 12-orice franjevac koji su ubijeni 7. veljače 1945. po partizanskom osvajanju Širokog Brijega. On se nalazio s drugim fratrima, đacima i civilima u fratarskoj mlinici i hidrocentrali na rijeci Lištici. Svjedoci tvrde da je bio veoma hrabar i bio neke vrste veza sa samostanom: znao je više puta, unatoč pucnjavi, neopaženo doći do samostana i vratiti se natrag. On je donio i vijest da su partizani osvojili Široki Brijeg.¹⁷

Nakon završetka borbi fratri su se 8. veljače popeli na plato na kojem se nalazi samostan, crkva i gimnazija. Od fratara su tu bili: fra Andrija Jelčić, gvardijan; fra Bonifacije Majić, profesor u mirovini; fra Rade Vukšić, direktor gimnazije; fra Fabijan Paponja, ravnatelj konvikta za vanjske đake; fra Leonard Rupčić, profesor; fra Miljenko Ivanković, klerik, te braća laici fra Melhior Prlić i fra Fabijan Kordić. Sve su ih, skupa s tamo pronađenim đacima i civilima, smjestili u fratarsku zbornicu.

16 *Svjedočanstva o ubijenoj gimnaziji*, str. 195-197.

17 *Svjedočanstva o ubijenoj gimnaziji*, str. 197.

Potom su civile pustili da idu kućama, čak su poslali u Ljubuški i Trebinje u partizansku vojsku, a svećenike, braću laike i obučene klerike su odveli u nepoznato. Kasnije su ih sve pobili, po svemu sudeći na različitim mjestima, a fra Melhior je sigurno svoj život skončao u nekoj vrtači u blizini Zagvozda.¹⁸ Preživjeli fratri su bili sigurni da je ubijen, pa makar tada i ne znali točno gdje i kako, pa su za njega (u Mostaru) proslavili propisane mise za braću laike 29. travnja 1945.¹⁹

Njegov je otac Ambroža svima do svoje smrti svjedočio, da ga je vidio živa u Imotskom i da je odveden put Splita. Od trenutka kad su ga partizani 8. veljače 1945. nakon njegova dolaska i dolaska drugih fratara iz mlinice pred samostanom zarobili, gubi mu se svaki trag. U Nekrologu Provincije stoji da je uhićen u hidrocentrali s još sedmoricom subrača i odveden "via Spalatum".

O smrti nekih fratara u blizini Zagvozda kružila je priča od početka, još tamo od 1945. godine, ali se uglavnom nitko nije javno smio o tome očitovati, jer su ljudi živjeli u silnom strahu. Svakako, preživjeli su franjevci u vrijeme onoga daška slobode početkom 70-ih godina 20. stoljeća, koji se redovito naziva "hrvatskim proljećem" već imali pouzdane dojave da su neka njihova braća pobijena upravo u blizini Zagvozda, a među njima i fra Melhior Prlić. S propašću komunizma javili su se svjedoci, a u lipnju 1990. *Glas Koncila* objavio je nekoliko članaka o skupini franjevaca i civila koji su bili brutalno mučeni i nakon toga poubijani u blizini Zagvozda. Štoviše, 29. prosinca 1990. splitsko-makarski nadbiskup Ante Jurić slavio je u Zagvozdu misu za pobijene partizanske žrtve na tome području, a među njima na osobiti način za hercegovačke franjevce. Međutim, rat koji je uslijedio 1991. godine, kao i inercija franjevačke zajednice, učinili su da su i ta sigurna saznanja o mjestu pogubljenja skupine hercegovačkih franjevaca pomalo pala u zaborav. Trebalo je opet čekati gotovo 15 godina da bi započela stvarna i terenska istraživanja koja bi konačno riješila sudbine nekih hercegovačkih franjevaca pred kraj Drugoga svjetskog rata.²⁰

Nakon što je uprava Provincije hercegovačkih franjevaca 4. studenog 2004. osnovala Povjerenstvo za pripremu kauze mučenika, pročelnik Povjerenstva fra Ante Marić pokrenuo je akciju za pronalaženje posmrtnih ostataka navedene skupine franjevaca ubijene u blizini Zagvozda. Potraga je donijela rezultate: nakon dojave nekih svjedoka iz Zagvozda započelo je otkopavanje na Đoginoj ledini, gotovo nepristupačnom terenu kod Zagvozda, zapravo u jednoj vrtači u bespuću, u kojoj - za razliku od okolnoga zemljišta - nije bilo nikakva raslinja, niti su u njoj od 1945. godine koze htjele pasti travu. Iskapanja na Đoginoj ledini trajala su 14 dana, od

18 Ante MARIĆ (ET AL.), *Tragom ubijenih hercegovačkih fratara*, Mostar, 2007., str. 96-106.

19 Arhiv Provincije: Mise za pokojne fratre 1940.-1955., str. 105.

20 A. MARIĆ, *Tragom ubijenih hercegovačkih fratara*, str. 107-118.

6. do 19. travnja 2005. Iskopani su ostatci 18 kostura i preneseni na DNK analizu na patologiju u KBC "Firule" u Splitu. Potom su - u najvećoj mjeri zalaganjem dr. Marije Definis-Gojanović - identificirani ostatci trojice franjevac: fra Melhiora Prlića, brata laika; fra Zdenka Zupca, župnika u Ružićima (1943.-1945.) i fra Julijana Kožula, župnika u Veljacima (1944.-1945.). To pak znači da su bile netočne vijesti da bi posljednja dvojica bila ubijena negdje u okolici Ljubuškog. Oni su priključeni onoj skupini franjevaca koji su se skrivali u mlinici i hidrocentrali, te 8. veljače 1945. odvedeni sa Širokoga Brijega u nepoznatom pravcu, a barem neki od njih su pogubljeni u Zagvozdu.²¹ Tijela ostalih franjevaca, odvedenih 8. veljače 1945. sa Širokoga Brijega, do danas nisu identificirana, što znači da su oni odvedeni i ubijeni na nekom drugom mjestu.

Brutalnost ubijanja fratara

Svjedoci koji su se usudili progovoriti tek 1990. ili pak 2004. godine govore o velikoj brutalnosti s kojom su partizanski krvnici pogubili skupinu u Zagvozdu, a o tome nedvosmisleno svjedoče i pronađeni ostatci kostura prilikom iskopavanja 2005. godine: bili su svezani žicom za zapešća i za vrat, kao i međusobno, s drugom žrtvom. Ako se može dati nekakva rekonstrukcija, žrtve su u kamionu prevezene sa Širokog Brijega, a usput su im ubačeni i još neki franjevci u Ljubuškom, s jasnom nakanom da ih se pogubi na tajnom i nepristupačnom mjestu. Tako su, vjerojatno već sutradan, 9. veljače dovezeni u Zagvozdu, u zaselak Lovrinčiće, a potom u jednu usamljenu kuću na posami, na lokalitet zvan Sudišće. Tu su kuću još 1941. godine Talijani spalili zbog dojave da je vlasnik bio partizanski doušnik, pa je izvana izgledala očuvana, ali unutra nije bilo podova. Tako su partizani skupinu od 18 zatočenika, među kojima su bili i neki hercegovački franjevci, vanjskim stubama popeli na prvi kat, a onda ih s vrata pustili ili gurnuli unutra. Kako unutra nije bilo poda, svi su oni propali u podrum, niz liticu visoku 7-8 metara. Već tada su se u mraku i ne nadajući se padu, žicom međusobno povezani, morali polomiti, a neki su možda i smrtno stradali. Čuli su se strašni jauci. Nakon toga su uslijedili pucnji iz vatrenoga oružja, da slučajno tkogod ne bi preživio. Na kraju su sve okončali bacajući bombe u tu izbu tako da je nakon završetka operacije sve uokolo bilo krvavo. Sutradan su ih pokopali u jedan vrtao nedaleko od kuće u kojoj su ih pobili. Međutim, kako je vlasnik kuće Jure Radić i sam bio partizanski odbornik, on se protiv toga pobunio i tražio da se tijela uklone iz njegova vrta. Tako su prisilili neke domaće ljude, koji su ubijene iskopali iz zemlje, u kojoj su bili tako plitko ukopani da su nekima još noge virile iz zemlje, te ih prenijeli u drugi vrt kojih stotinu

21 A. MARIĆ, *Tragom ubijenih hercegovačkih fratara*, str. 125-237.

metara udaljen od Radićeve kuće i tu ih pokopali. Ta se vrtača zove Đogina ledina, gdje su 60 godina kasnije (1945.-2005.) i iskopane kosti onih koji su nevini bili u blizini pobijeni i tu pokopani. Vođa operacije ubijanja bio je, prema pričanju, domaći partizan Marijan Lubina.²²

O fra Melhiorovoj je smrti zabilježio dr. fra Častimir Majić: “Njegov život pretočen je u žrtvu koja obvezuje i potiče na razmišljanje. U hladnom mjesecu veljači potekla je i njegova topla krv i izlila se u bespuća dalmatinske ilovače dok se njegovi ubojice raspršiše po tajnim skrovištima, opsjednuti okrutnošću nekontrolirane savjesti.”²³

Fra Ante Marić

22 A. MARIĆ, *Tragom ubijenih hercegovačkih fratara*, str. 107-118, 131-136.

23 Č. MAJIĆ, *U nebo zagledani*, str. 201.

KRVLJU OPEČAĆENI ZA NEBO

Životopisi šezdeset šestorice hercegovačkih franjevaca
ubijenih u Drugom svjetskom ratu i poraću

Priredio:
dr. fra Robert Jolić

Mostar, 2025.